

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

śrīkavitārkikasīṃhasya sarvatantrasvatantrasya
śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu
yādavābhyudayē mahākāvyē

॥ ṣaṣṭhaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

॥ ṣaṣṭhaḥ sargaḥ ॥

śrīmān vēṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakēsarī |
vēdāntācāryavaryō mē sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

śamayatā puruhūtamahōtsavaṃ
vrajapatiḥ saha vallavayūthapaiḥ |
nibhṛtamañjugirā nijasūnunā
nijagadē jagadēkakuṭumbinā ॥ 6.1 ॥

viditavāniva vijñapayāmyaham
śṛṇuta mē śakunēriḥ bhāṣitam |
prṭhukabuddhiraham prṭhucētasah
prabhavatō bhavatō nahi śikṣayē ॥ 6.2 ॥

nigamadrṣṭamidaṃ nikhilēna vaḥ
kvacana viśvatanau puruṣē sthitē |
ya iha yāmupajīvati tattanuṃ
sa hi tayā hitayā bhuvi nāthavān ॥ 6.3 ॥

atiyajēta nijāṃ yadi dēvatāṃ
ubhayataścyavatē juṣatē'pyagham |
kṣitibhṛtaiva sadaivatakā vayaṃ
vanavatā'navatā kimahidruhā ॥ 6.4 ॥

anaghaśādvalakānanasampadā
nadanadīhradanirjharaśālinā |

*bahupaśuḥ paśupālakasaṃtatiḥ
mahibhṛtā hi bhṛtā na marutvatā || 6.5 ||*

*acalamarcata kiṃ vibudhaiścalaiḥ
śubhavanam bhavanam ca divaukasām |
kṣamamanēna vanē parirakṣitē
na hariṇā hariṇānapi bādhitum || 6.6 ||*

*giriṣu viṣṇuvibhūtiṣu yujyatē
nikhiladēvamayīṣu ca gōṣu naḥ |
tadubhayāśritavṛttyupajīvinām
guru ciraṃ ruciraṃ ca samarcanam || 6.7 ||*

*abhimataṃ girayaḥ kṛtasatkriyā
dadati darśitadaivatabhūmikāḥ |
haritarakṣumukhairapi vighrahaiḥ
ahitamāhitamānaviparyayāḥ || 6.8 ||*

*paśubhiradricarairupakalpitē
vrajanayē janayēma na viplavam |
kṣitibhṛdēṣa samīhitasiddhayē
janamitaṃ na mitampacatām nayēt || 6.9 ||*

*api ca sādhu gavāmabhivardhanāt
anṛtahānījayā nījayā’khyayā |
bhajati gōpagaṇairabhirādhyatām
vanamayaṃ namayan phalasampadā || 6.10 ||*

*harati tāpamasāvupasēduṣām
mahimavān himavāniva dakṣiṇaḥ |*

vitanutē maṇiraśmibhirapyasau
surapatērapatēja ivāspadam || 6.11 ||

pradiśatā madhumūlaphalāni naḥ
sataruṇā taruṇādbhutavīrudhā |
upakṛtaṃ giriṇā tadihārpyatāṃ
rasatataṃ satataṃ havirāhṛtam || 6.12 ||

samarutā marutāpajitā'munā
nadavatā dāvatāntidavīyasā |
śramahatā mahatā kṛtaviśramā
vayamitō yamitōlbaṇaśākvarāḥ || 6.13 ||

bahumatō manujā dadhatē dhṛtiṃ
bahumatō'yamananyadhṛtiḥ satām |
giriśatōnnatimānadhikō hyasau
giriśatōṣakṛtō'pi mahībhṛtaḥ || 6.14 ||

sanagarā nagarājimatā'munā
kuhariṇā hariṇā samasampadā |
satatamātataṃmānamahīyasī
vasumatī sumatīśvara dhāryatē || 6.15 ||

surasagandhavibhūtinidhē hitaṃ
pariḡrhāṇa nijē paśupālanē |
surasagandhavibhūti nidhēhi taṃ
harimavētya giriṃ haviruttamam || 6.16 ||

viśuddhatōyaughaparītapārśvē
śuddhāśayāḥ śvēta ivāntarīpē |

nirāśiṣō nityamihāśrayantē

naiḥ śrēyaśaṃ tāta nivṛttidharmam || 6.17 ||

ihavāsamahī samahīnaguṇē

sthirakuñjagrḥē jagṛhē vibudhaiḥ |

ayamānamatām na matām na tanuṃ

kṣitibhṛdbhajatē bhaja tēna dhṛtim || 6.18 ||

taṭabhūmirasau jayati tridivaṃ

pavanāgatātāpavanāgatātā |

iha dēvagaṇairaniśādhyuṣitā

yutakōkanadāyutakōkanadā || 6.19 ||

prakṛṣṭavaṃśōdayamānanīyaḥ

prabhūtatōyaprathitānurūpyāḥ |

pravālamuktāmaṇicitritāṅgīḥ

patnīrayaṃ prāpayatē payōdhim || 6.20 ||

nanda nītidhana sarvanandanī

tattva yātamatiḥhūṣa tattvayā |

sādhunā kṣitibhṛtō rasādhunā

sēvyatāmiha gatēna sēvyatām || 6.21 ||

namyatēha niyatā vibhūtayē

bhūtayēśvaratayā virājatē |

rājatēdṛśataṭimahiyaśē

hīyaśē na yadi nāma namyatē || 6.22 ||

ayōganidrasya harēridānīm

mānyē padē mānasataḥ pravṛttāḥ |

tvadāśayasvacchasaritpravāhē

haṃsaiḥ samaṃ vāsamihāśrayēma || 6.23 ||

niśākarasya sphaṭikēṣvihādhikaṃ

sujātarūpā śrayatō vibhā sitā |

raviprabhā ca sprśatīva sām̐dhyatām

sujātarūpāśrayatō vibhāsitā || 6.24 ||

na dantinō'smin muditā nadanti nō

vanasthalilā'stviha dēvanasthalī |

vrajādhīpāghōnnatitīvrajādhīpā

prabhātātāmrāśmaganaṇaprabhātātā || 6.25 ||

mahīyasī gōpagaṇāśritā mahī

vanairupētā phalapuṣpabhāvanaiḥ |

rasaugharamyairapi nirjharairasau

cakāstyamuṣmin yavasaiśca mēcakā || 6.26 ||

sadōnnatāya praṇamatyamuṣmai

satām kaniṣṭhā prathamāṅkaniṣṭhā |

niśāmayāsmīn saritaśca ratna -

prabhāsamānāḥ pratibhāsamānāḥ || 6.27 ||

iha vaṃśalatāvilagnavālāḥ

priyavālā natakaṇḍharāścamaṇyaḥ |

śabarīkabarīnirīkṣaṇēna

trapamāṇā iva niścalā bhavanti || 6.28 ||

harinīlarucā lasattamīsrō

divasē'pi sphuradōṣadhipradīpaḥ |

niśi caiṣa tapōdhanāṅgadīptyā
 dinamōhādavibhaktakōkayugmaḥ || 6.29 ||

vrajavairavatīṣu vallavānām
 vṛṣa sēnāsu sadānavāsu dēvaḥ |
 acalākṛtirāśu naiṣa gōptā
 vṛṣasēnāsu sadā na vāsudēvaḥ || 6.30 ||

madhunā savibhava santam
 madanadhanam yaṁ vadanti śubhādivasaṁ tam |
 niyatamihaiṣa vasantam
 niṣkāmadhiyō'pi nirviśanti vasantam || 6.31 ||

kānanam dadhadasau sadōnnamat
 kāñcanāarakakubham sadṛkṣakaḥ |
 mandarasya mahatā svavarṣmaṇā
 kāṁ ca nāra kakubham sadṛkṣakaḥ || 6.32 ||

anēhasā hānirupaiti nēha sā
 na kaṁdarasthasya diśatyakaṁ daraḥ |
 apāsyā tām bhītimasāvupāsyatām
 sadā navā bhūmiriyaṁ sadānavā || 6.33 ||

samindhatē'sminnajahatsamādhikāḥ
 samādhikātītadhiyaḥ sthirāśayā |
 sthirāśayāśca vratinaḥ sadārasāḥ
 sadārasādhyēṣu tapassvavasthitāḥ || 6.34 ||

vasatyamuṣmin vanadēvatādbhutā
 vibhāti bhāsvattilakālikānanā |

vicitraratnā mahatī ca mēkhalā
vibhāti bhāsvattilakālikānanā || 6.35 ||

tapasvināmātmavidāṃ nivāsaiḥ
samānabhūmāvasamānabhūmā |
ihāṭavī kāñcanakarṇikāra -
parāgatāmrā'pyaparāgatāmrā || 6.36 ||

sarassu jātaiḥ nalinaiḥ sujātaiḥ
apāṃ taraṅgaiśca sudhāntaraṅgaiḥ |
ihāsamē'tivratatau samēti
maruttuṣāraḥ śramaruttuṣāraḥ || 6.37 ||

yamabhiplutamambudharairabhitaḥ
sarasā sarasāsa rasā'sarasā |
sthiradharma tayā girirādriyatē
sa mayā samayāsama yā samayā || 6.38 ||

praṇama tamimamacalamamaram
ahitamahitamahitamahita |
bhajanamalaghu viphalamiha na
sadayasadaya sadaya sadaya || 6.39 ||

ratnōpasaṅghaṭitaśṛṅgaphaṇāsahasraḥ
sphārōditasphaṭikaraśmiviśuddhakāyaḥ |
nityaṃ vahannijabalēna mahīmahīnaḥ
puṣyatyasau madhuripōrapī bhōgayōgam || 6.40 ||

marudgaṇasamāśritō maghavaratnanīladyutiḥ
vibhāti vanamālayā vitatanityatuṅgākṛtiḥ |

kanatyabhigataḥ śriyā kanakaraśmipītāmbaraḥ

karōti vidhṛtiṃ bhuvāḥ kathamasau na viśvambharaḥ || 6.41 ||

muhuravadhīritō'pi bhajatīha yuvā gaṇayan

hitamatibhūritānavasudhē vanitām tarasā |

sapadi vihāya mānamiyamṛcchati taṃ pratisaṃ -

hitamatibhūritā navasudhēva nitāntarasā || 6.42 ||

iha marutō vahanti surasindhusagandhasari -

dvikasita hēmakōkanada saurabhasārabhṛtaḥ |

madhukaramaulidaghna madadantura dantighaṭā -

karāṭakaṭāhavāhighana śīkaraśībharitāḥ || 6.43 ||

manaḥpriyamiha prabhō madhurasādaram sādaram

vidhatsva havirarpayanvrataśubhāvanām bhāvanām |

kuruṣva ca guruṣvaghakṣapaṇadakṣiṇām dakṣiṇām

prayacchati tavēpsitaṃ praṇayaparvataḥ parvataḥ || 6.44 ||

giribhajanōditapriyavikāsamayē samayē

janitanabhaḥ pracārajalapatrīdaśaistrīdaśaiḥ |

saha yadi naḥ samēti harirapratighapratighaḥ

pratihatimētu duṣṭavadhadōhalinā halinā || 6.45 ||

pratyakṣaṃ gōtramāsannaṃ kimanādr̥tya gōdhanaiḥ |

adr̥śyō gōtrabhit kaścidgataḥ svargaṃ gavēṣyatē || 6.46 ||

ahāryō vividhairbhōgairākarṣan vibudhānapi |

aparicchinnamūlō'sau sasāraḥ sarvaduḥkhakṛt || 6.47 ||

nanda gōpaprabhō dharmairvraja vṛddhārya sadgatim |
bhaja tāmēva buddhvā'driṃ tanu trāṇē ratim gavām || 6.48 ||

nānāphalavanālīkē nālīkēddhāmitōdakē |
tōdakē ca kṣudhāmatra dhāma trastahitaṃ viduḥ || 6.49 ||

sahasā saha sārdhairmā tarasētarasēvanam |
tanu tāta nutādvajrī na gatō na gatō'rcyatām || 6.50 ||

juṣatāmiha dhīḥ sūryasamā hi tava sundarīm |
rakṣārthamiha yakṣēṇa samāhitavasum darīm || 6.51 ||

sabhājanam vadāmyētaḍgavyaiḥ sarasabhājanam |
sabhājanam girērarchyaṃ svavṛttyullāsabhājanam || 6.52 ||

bhavatā bhavatāpaghnē bhāvitē bhāvitējasā |
sutarā sutarāmasmin surabhīḥ surabhīsvara || 6.53 ||

bahūvidbhyaḥ samagrāhi samagrā hi matistvayā |
atō'nyajanasamdigdhē na samdigdhē hitāhitē || 6.54 ||

gōvardhanaprakāśinyā gōvardhanasamākhyayā |
samakṣē'pi girērasya samakṣēpi kṣamā stutiḥ || 6.55 ||

vayaṃ dhēnuśataiḥ sārdhamatrāsaṅkaṭakānvayāḥ |
anvabhūma nirābādhamatrāsaṃ kaṭakānvayāḥ || 6.56 ||

anantamahimā sō'yaṃ samastavasudhādharaḥ |
maulimaṇḍanamasyēnduḥ samastava sudhādharaḥ || 6.57 ||

tapōdhanairayaṃ śailō mahābhāga mahīyatē |
gōdhanairapi na tvatra mahābhāgama hīyatē || 6.58 ||

rōdhōrōdhōjjhitairētairutsairutsaikatairasau |
mahīmahīnāṃ tanutē grāvāgrāvāptatārakaḥ || 6.59 ||

dhiṣaṇātīta dhiṣaṇā lōkanītyā'stu lōkanī |
sudharē'sminvasudharē tāta tējasvitātātē || 6.60 ||

pādapādabhraparyantā dīnādīnāmasau gatiḥ |
gōpa gōpanayōgyā'smin kāntā kāntārabhūrapi || 6.61 ||

iha puṣpaughaniṣpannavrajāmōdē vanē hitē |
bhṛśamutsavasamṭōṣaṃ vrajāmō dēvanēhitē || 6.62 ||

prayatasva girērasya vrajadēva sabhājanē |
khapuṣpakalpē mā bhaktiṃ vraja dēvasabhājanē || 6.63 ||

dēvasthānamivēndhānaṃ parāyaṇamavāritam |
gōvardhanamavēhyēnaṃ nārāyaṇamivāgatam || 6.64 ||

mōghāśō maghavāndēvaḥ syādatratyasya sādane |
mēghānāmapi vā bhāvaḥ sādāmētyadrisādanē || 6.65 ||

acañcalāṅgasattākaścalācalaghanātataḥ |
acalaḥ kasya nākalyaḥ sādhyānandasya siddhikṛt || 6.66 ||

agaḥ sanaga āsannaḥ sālatālalatātataḥ |
satataṃ samḥataghanāḥ saṅgatānandasādhakaḥ || 6.67 ||

ahahāṅga khagaṅgākagāhakāṅgāṅkagāgakaḥ |
aghākāgāṅgakāgāṅkagāṅgakāgakhagāṅgakaḥ || 6.68 ||

rajatagairikaratnagaṇairayaṃ
kanati kāntalatāñcitakānanah |

trijagadēkanidhānatayādhikaḥ

tridaśarājadharādharatallajāt || 6.69 ||

sahēta parvatō'yaṃ vō gōptuṃ kvacana kandarē |

adaridrā vasāmō'tra sarvahētōrivōdarē || 6.70 ||

ghanāghanā ghanāghanādbhutēha śākhisaṃtatiḥ |

vanāvanāvanāvanānurūpasatphalāvṛtā || 6.71 ||

vṛtēha bhāti hēmabhūrnāmēruṇā samantataḥ |

pratīhi nainamadbhutaṃ na mēruṇā samaṃ tataḥ || 6.72 ||

iha prabhūtavāhinīvanē vanē vanē vanē |

phalēna bhūyatē svayaṃ natēna tēna tēna tē || 6.73 ||

ahāryamēticētanāsītāsītānarāja tē |

ahāryamēti cētanā sītāsītā na rājatē || 6.74 ||

samagraguṇabhūmā'sau sānumānāgamānitaḥ |

samāhitadhiyāṃ sēvyah sānumānāgamānitaḥ || 6.75 ||

yācalē jarasānētā tānē sārjalē cayā |

kālimānavasāyāmā māyā sā vanamālikā || 6.76 ||

ēkakriyānvitaślōkāvṛttiḥ

abhrāntamatisāyyēha virājitatamāgamē |

niśāmayālīnaghanam sālaughamatinandanam || 6.77 ||

abhrāntamati śāyyēhavirāji tatamāgamē |

niśāmayālīnaghanam sālaughamatinandanam || 6.77 ||

cārucīrīrucā rōcī rurucārairacarcaruḥ |
cirōccarōciracarō rucirō rucirācaraḥ || 6.78 ||

nītinētra natānanta nitāntōnnatatānataḥ |
tātētō'tanutō'nītaṃ na nuttainōnutāntataḥ || 6.79 ||

sarāsasārasāsāraiḥ sūrōsrasarusārasaiḥ |
rasasūḥ sarasasraṃsaiḥ saraḥsārarasairasau || 6.80 ||

dhīra dhīradhurādhārī dhārādharaḍharō'dharē |
rōdhōdharārōdharōdhidhārādhārō dharādharaḥ || 6.81 ||

bhūbhṛnnibhēbhabhānēnā -
nēna bhūnābhinēnabha |
bhānubhānubhabhābhinnaṃ
nunnaṃ nūnaṃ na nō nabhaḥ || 6.82 ||

tatra tatrātītārē'tra tārātītatarūttarē |
tarēttātāratīrētātātē trātari tē ratiḥ || 6.83 ||

vitātītāvṛtivr̥tē vītātītāvṛtāvṛtau |
tātāvātātivr̥ttē'ti vātō'tīvātātē'vati || 6.84 ||

nunnainasāṃ ninaṃsūnāṃ sānūnāsanāsānunā |
sānasāṃ naḥ sasēnānāṃ sānēnāsannasūḥ saniḥ || 6.85 ||

kallōlōllōlakīlālē kēkākakalakālākulē |
kālikākakalīlālōkē kālē kālē kilaikakuḥ || 6.86 ||

patatā patatōpētaḥ patitōtpatitātapah |
pātā pītōpatāpō'pi tapaḥ pūtapatē pitah || 6.87 ||

bhūtabhūtē bhūtabhṛtō bhītatābhītibhūtibhūḥ |
bhātītō bhūbhṛtō bhābhṛdbhātā bhātā tu bhūtitaḥ || 6.88 ||

marumurmuramarmāriṃ māramārē'marāmarē |
ramārāmē murārau rurāmēmamurumērumam || 6.89 ||

ravīrērāvarāvārō'vara vairivirāvara |
vivarārāvivivarō vīra vavrē varairuruh || 6.90 ||

mānayānanyaniyamō mānyamēnamanāmayah |
yamināṃ nāma namyō'yamamēyō maunamāninām || 6.91 ||

niḥsamānēna mānēna sumanōmānasaiḥ samaḥ |
sōmasīmāsamāsannasānumānsānumānasau || 6.92 ||

tātētātītītātītaḥ kēkākākukakēkikaḥ |
pāpōpapāpapāpāpō nānānānānnanānnanīḥ || 6.93 ||

yayē yā yāya yō yō'yaḥ sa sō'sau sāsa sāsusūḥ |
mama māmō'mamāmāma gōgāgōgāgagōgaguḥ || 6.94 ||

rururūrurirārō'raṃ dūdādīṃ dadadādidah |
lālilōlālililālō hāhāhūhūhahēha hi || 6.95 ||

nānānānānānānānānā nānā nānā nā nānā |
nā nānānānā nā nānānānānā nā nānānānā || 6.96 ||

iti tattvamatattvaṃ ca yathāvadavagāḍhayā |
arcyānarcyau dhiyā bhindangōdhanānyava gāḍhayā || 6.97 ||

nayānayānayānayānayānayānayānayā |
nayānayānayānayānayānayānayānayānayā || 6.98 ||

yānayānayānayāna yānayānayānayāna |
yā nayānayānayā na yānayānayā na yā na || 6.98 ||

māyābhāsā sābhāyāmā yā sūtāyā yātāsūyā |
bhātāyāyāyātābhā sā yāyāgē gēyāyāsā || 6.99 ||

sēvā mānanamāvāsē vāsītāhihitāsivā |
mātā pitā tāpitāmā nahitātatatā hi na || 6.100 ||

gēhā dēvavadēhāgē hāsatānanatāsahā |
dētānayāyānatādē'va nayāta tayānava || 6.101 ||

nadīsārasamētātra dīptā bhāsā narāvṛtā |
sābhānāsau mābhirāmē rasā saumyā sumānasa || 6.102 ||

vasudā trasadānanda dhīsudānta mudā natā |
tānadā muktidā ramyā sanadā'tra sadā rasā || 6.103 ||

saddaivē'ṅkurayātavaibhavalatā -
śōbhyuccanānāgamē
bhavyaṃ karma sadārcitōdbhava nadī -
yādaḥsanāthīkṛtē |
citrāṭavyanuvāhivātavalana -
śrēyaḥ pracēyōtsavē
vēdōktyā samayē bhajēḥ śuci girau
mērūnnatē'smindhruvē || 6.104 ||

vāsē nāsminpūjādēvā vādē jātātōdyārāvā |
vārādyāvīrbhūtājīvā vājītātrādīnā sēvā || 6.105 ||

sānumānayatātātārakaḥ
 sānumānayatātātārakaḥ |
 sānumānayatātātārakaḥ
 sānumānayatātātārakaḥ || 6.106 ||

virājamānādasamāna bhūmā -
 virājamānādasamānabhūmā |
 virājamānādasamānabhūmā
 virājamānādasa mānabhūmā || 6.107 ||

akliṣṭacitramidamatra manāgivōktaṃ
 citrāyutāni suvacāni punastathāpi |
 kṛtyaṃ vibhōrnigamanīyamananyabhaktaiḥ
 ārādhyatāṃ harirasau pṛthivīdharātmā || 6.108 ||

iti kathayati kṛṣṇe gōpavṛddhā vidadhyuḥ
 śaraṇamaśaraṇānāṃ śādvalaśyāmalāṅgam |
 pulakitavanamālaṃ puṣpakiñjalkajālaiḥ
 puruṣamacalaśṛṅgē puṇḍarīkāyatākṣam || 6.109 ||

śatamakhamāṇiśailaḥ syādasau dēvatātmā
 śaradi samuditaṃ vā tōyakālasya tōkam |
 ciraparicitapūrvam cētasāṃ kiṃ na bhāgyaṃ
 na kimidamiti cintāṃ na vyatīyāya nandaḥ || 6.110 ||

ādyam kimētadadhidaivatamadbhutānāṃ
 ākālikaṃ phalamutaikamidaṃ śubhānām |
 ēkībhavannidhirasau kimabhīpsitānāṃ
 ityanvabhāvi savidhōpagataiḥ sa dēvaḥ || 6.111 ||

pītāṃśukē pr̥thulabāhubhujāntarālē

mēghābhijanmani mithaḥ pratibimbabuddhyā |

dhanyāni gōpanayanāni tadā'nvabhūvan

kṛṣṇē ca tatra ca kiyaṇti gatāgatāni || 6.112 ||

|| iti śrīkavitārkkikaśiṃhasya sarvatantrasvatantrasya

śrīmadvēṅkaṭanāthasya vēdāntācāryasya kṛtiṣu

yādavābhyudayē mahākāvyē ṣaṣṭhaḥ sargaḥ ||

kavitārkkikaśiṃhāya kalyāṇaguṇaśālinē |

śrīmatē vēṅkaṭēśāya vēdāntaguravē namaḥ ||